

Vrijwilligersbeleidsplan 2018 - 2020

Inleiding

Projectvereniging BIE heeft reeds een lange traditie rond vrijwilligerswerk, van de eerste voorzichtige stappen in 2012 tot een vaste vrijwilligerspool waarbij mensen wekelijks bij ons op kantoor langskomen. De hoeveelheid vrijwilligers, de achtergrond, alsook het soort projecten waarbij vrijwilligers actief zijn veranderde doorheen de jaren. Vandaar de nood om onze visie rond vrijwilligerswerk in voorliggend vrijwilligersbeleidsplan te gieten.

Dit plan biedt zowel voor de vrijwilligers alsook voor de professionele medewerkers het nodige kader om een respectvolle samenwerking en een vrijwilligersvriendelijke organisatie uit te bouwen. Voor projectvereniging BIE zijn vrijwilligers immers van onschatbare waarde. Vanuit een oprechte betrokkenheid en engagement proberen we dan ook de passie van de vrijwilliger te matchen met onze (lokale) erfgoedwerking. Deze visie is één van de 6 V's die samen de krijtlijnen van het vrijwilligersbeleidsplan uitzetten. Deze 6 V's zijn geïnspireerd op de 5 V's van Heemkunde Vlaanderen en Faro (2016)¹ en de 5 bouwstenen van vrijwilligersexpert Koen Vermeulen.²

De basis van vrijwilligerswerk is samen de schouders onder iets zetten, waarbij een gemeenschappelijk doel wordt nagestreefd. Vrijwilligers ondersteunen is niet alleen mensen een plan geven, maar mensen goesting doen krijgen, mensen inspireren.

1. **Visie:** waarderen
2. **Vinden:** werven en selecteren
3. **Verwelkomen:** onthaal en informatie
4. **Versterken:** begeleiden, ondersteunen, motiveren en coachen
5. **Verbeteren:** evalueren en feedback geven
6. **Vertrekken:** afscheid, waardering en exit

Bij dit vrijwilligersbeleidsplan voorzien we ook een onthaaldocument met alle praktische informatie voor de vrijwilliger.

¹ De vijf V's van het vrijwilligersbeleid. Stappenplan voor een succesvolle vrijwilligerswerking in je erfgoedorganisatie. Vind, Verwelkom, Versterk, Verbeter en Vertrek. Heemkunde Vlaanderen en Faro, 2016.

² 5 bouwstenen van Koen Vermeulen: rekruteren, onthalen, coachen, evalueren, exit.

Algemeen kader projectvereniging BIE

We vertrekken vanuit de missie en visie van Projectvereniging BIE zoals geformuleerd in het beleidsplan 2016-2020.

Projectvereniging BIE is een dynamisch **intergemeentelijk** samenwerkingsverband (IGS) van 7 steden en gemeenten in Midden West-Vlaanderen (Hooglede, Ingelmunster, Izegem, Lichtervelde, Moorslede, Roeselare en Staden) rond diverse beleidsdomeinen waaronder **cultureel erfgoed**.

De BIE-regio kent tegelijk een **industriële en landelijke karakter** met vindingrijk ondernemerschap en gezond verstand als kenmerk.

Het erfgoedveld telt een beperkt aantal professionele cultureel erfgoedspelers en een omvangrijk cultureel erfgoed verenigingsleven.

Het IGS gelooft in het **verbindend potentieel** van de BIE-erfgoedregio en fungeert hierbij als **makelaar** tussen de verschillende (erfgoed) actoren, beleidsdomeinen, doelgroepen en generaties.

Bouwstenen als een actief vrijwilligersbeleid, een duurzaam cultureel erfgoedcollectiebeleid, een geconsolideerde archiefwerking en een regionale cultuurcommunicatie worden hierbij ingeschakeld met de focus op een lange termijn **erfgoedzorg**, gekoppeld aan een korte termijn **publiekswerking**.

Projectvereniging BIE gelooft in de **sterkte en het potentieel** van het cultureel erfgoed in Midden-West-Vlaanderen.

Projectvereniging BIE bouwt als makelaar bruggen tussen gedreven erfgoedvrijwilligers en professionele spelers, landelijke gemeentes en steden en tussen cultureel-erfgoed en andere beleidsdomeinen.

Ze wil hiermee het **dynamisch erfgoedveld** versterken en de koppeling van een lange termijn erfgoedzorg met een korte termijn publiekswerking realiseren.

Om bovenstaande missie en visie te realiseren bestaat projectvereniging BIE uit verschillende poten:

- **Erfgoedcel TERF:** wil het rijke lokale culturele erfgoed uit de regio opsporen, bewaren en op een zo laagdrempelig mogelijke manier aan het brede publiek tonen.
- **Onroerend Erfgoeddienst RADAR:** geeft advies en begeleiding over oude gebouwen (erfgoedwaarde gevels en verbouwing aan erfgoedpanden), landschappen en archeologie (opgravingen en toevalsvondsten)
- **BROERE:** bibliotheeksamenwerkingsverband met digicoach die via vorming en begeleiding de kennis en digitale vaardigheden van de bibliotheekmedewerkers wil verhogen zodat informatie op heel diverse manier verspreid kan worden.
- **UitinMidwest:** regionale cultuurwerking die muziek, dans, theater, ... tot bij het grote publiek brengen. Samen met vele organisaties en cultuurhuizen uit de regio zorgen ze ervoor dat jong en oud van cultuur kunnen genieten
- **IGA:** intergemeentelijk archiefteam dat steden en gemeenten uit de regio ondersteunt bij een goed archiefbeheer. Ze weten raad met alle vragen over oude documenten en digitale bestanden.

De verschillende poten van BIE doen op geregelde basis beroep op de vele enthousiaste vrijwilligers voor allerlei soorten taken.

1. Visie en waardering

Waarom kiezen we voor vrijwilligers bij Projectvereniging BIE?

Hoe gaan we om met vrijwilligers?

De vrijwilligers van BIE hebben een toegevoegde waarde bij het realiseren van de ambities en doelstellingen van de organisatie. BIE werkt dan ook met vrijwilligers samen om zo goed mogelijk te zorgen voor het aanwezige erfgoed van de regio en om een zo groot mogelijk publiek warm te maken voor (de zorg voor) erfgoed. De vrijwilligers komen vaak uit de regio en dankzij deze lokale insteek kunnen ze gerust **'ambassadeurs'** genoemd worden.

Onze relatie met vrijwilligers definiëren we graag met de woorden **'waardevol, waarachtig en wederkerig'**. Als professionele organisatie integreren we de passie van de vrijwilliger in onze werking. Beide partijen leren van elkaar: de vrijwilliger brengt expertise binnen, projectvereniging BIE zorgt voor de professionele omkadering. Beide partijen gaan op een respectvolle manier met elkaar om en de vrijwilligers krijgen de ruimte om zich te ontplooiën en actief bezig te zijn. Ze hebben sociale contacten en maken deel uit van de organisatie.

Iedereen kan vrijwilligerswerk doen bij BIE. Basisvoorwaarden zijn echter het **engagement** vanuit de vrijwilliger en een oprechte motivatie, passie en gedrevenheid om met het lokale erfgoed aan de slag te gaan. BIE zorgt op haar beurt voor voldoende **tijd en begeleiding** vanuit de professionele medewerker.

De verhouding tussen vrijwilligers en professionelen is gebaseerd op **wederzijds respect**. Net die samenwerking maakt een sterk team. Vrijwilligers verstevigen de professionele werking van BIE. Ze vervangen deze niet, maar werken samen met de professionelen en beiden dragen de verantwoordelijkheid voor het welslagen van deze samenwerking. Een vrijwilliger versterkt het team, creëert extra mogelijkheden en vormen juist daarom een belangrijke meerwaarde.

Het concept 'vrijwilligerswerk' kreeg afgelopen decennium een andere invulling. Organisaties nemen vrijwilligers en vrijwilligerswerk meer en meer op in hun beleid en staan stil bij de noden van de vrijwilligers van de 21ste eeuw. We vertrekken vanuit de **talenten en vaardigheden** van de vrijwilliger en willen hen een optimale service en aandacht geven. Want een tevreden vrijwilliger is een vrijwilliger die blijft.

We vertrekken dan ook altijd zo veel mogelijk vanuit de passie en het talent van de vrijwilliger, met de nodige aandacht voor ieders capaciteiten en mogelijkheden. Via vrijwilligerswerk bij BIE dragen mensen bij tot **actief burgerschap** en kunnen ze zich engageren, bekwamen of hun kennis delen. Vanuit de organisatie zorgen we voor de nodige aandacht, opvolging, waardering en appreciatie voor het werk van de vrijwilliger.

Waarderingsbeleid: wat bieden we onze vrijwilligers?

Projectvereniging BIE wil een **vrijwilligersvriendelijke** organisatie zijn en dat betekent dat er moet ingezet worden op maatschappelijke context, uitdagingen en motivaties om het voor de vrijwilliger zo aantrekkelijk en interessant mogelijk te maken. Vergrijzing, het steeds groter wordende vrijetijdsaanbod en flexibiliteit zijn zowel voor de vrijwilligers als de organisatie belangrijke uitdagingen.

Motivaties om aan vrijwilligerswerk te doen zijn oa.: ervaringen opdoen, referenties verzamelen, verbonden voelen, wekelijks sociaal contact, verlangen om het verschil te maken, ... Projectvereniging BIE probeert hier zoveel mogelijk op in te spelen en wil de vrijwilliger de nodige ondersteuning bieden in een duidelijk kader en welomschreven organisatiestructuur. Door een **persoonlijke aanpak** streven we naar **maatwerk** waardoor we ieders talent ten volle kunnen inzetten (zowel naar inhoud als engagement). We proberen zoveel mogelijk de juiste taak aan de juiste persoon te koppelen en streven zo een binding na met de organisatie.

In de organisatiestructuur worden personele middelen vrijgemaakt voor deze vrijwilligerswerking: de **vrijwilligerscoördinator** is het vaste aanspreekpunt en de vertrouwenspersoon. Hij/zij zorgt voor de taakgerichte aansturing en op geregelde tijdstippen zijn er overleg en evaluatiemomenten om blijvend te zorgen voor een breed draagvlak voor vrijwilligers.

Formele en informele waardering: enerzijds proberen we de vrijwilliger te bedanken en te waarderen via een aantal 'vaste' momenten. Deze **formele waardering** wordt idealiter uitgebouwd in de organisatiestructuur. Het gaat oa. om activiteiten tijdens de Week van de Vrijwilliger, nieuwjaarsreceptie, vrijwilligersreis, sinterklaasontbijt, uitnodigingen voor lanceringen/openingen enzovoort.

Elke vrijwilliger krijgt de 'vrijwilligerspas', een soort van 'gold member' lidkaart of 'all-area-pass' die toegang geeft tot alle activiteiten van de projectvereniging en die kan gebruikt worden als visitekaartje.

Vrijwilligerswerk is **onbezoldigd** werk, maar voor verplaatsingskosten en reëel gemaakte onkosten die vooraf door de verantwoordelijke zijn goedgekeurd (bijvoorbeeld taart bij het afnemen van een interview) worden financiële middelen voorzien. Vrijwilligers die via de sociale economie bij de projectvereniging terecht komen, krijgen een vaste vergoeding van €1/u. Dit wordt in een apart contract met het sociaal tewerkstellingsbureau vastgelegd.

Anderzijds is er ook de **informele** waardering waarbij er werk wordt gemaakt van de persoonlijke waardering van de vrijwilliger. Naast maatwerk en tijd maken, gaat het ook om feedback geven, zaken benoemen die goed lopen, bijsturen indien nodig, een onverwacht schouderklopje, een tas koffie bij het binnenkomen, een kaartje bij een verjaardag, We waken er ook over dat vrijwilligers betrokken worden bij **de interne communicatie**.

SAMENVATTEND de vijf fundamenteën van het vrijwilligersbeleid van BIE

1. Elke vrijwilliger heeft zijn talent en dus zijn plaats
2. De werking van projectvereniging BIE steunt op het breedste team: een combinatie van professionelen en vrijwilligers
3. Door participatie en passie creëren we lokale erfgoedambassadeurs
4. Via actief burgerschap dragen we bij aan een democratisch en inclusieve samenleving
5. Binding via informele en formele waardering in een kader van een gastvrij en respectvol beleid

2. Vinden: werven en selecteren

Er zijn verschillende soorten vrijwilligers bij BIE: enerzijds de vrijwilligers die spontaan of via een vacature bij onze organisatie terecht komen en anderzijds vrijwilligers vanuit de sociale economie. Enkele jaren geleden trok BIE immers resoluut de kaart van de sociale economie: ism de verschillende sociale tewerkstellingsbureaus uit de regio helpen we mensen die moeilijk of niet in het reguliere arbeidscircuit terecht kunnen aan een zinvolle en interessante vrijetijdsbesteding.

Bij elk van de profielen heeft projectvereniging BIE de eindbeslissing bij het al dan niet aanvaarden van de vrijwilliger.

2.1. Vrijwilligers rekruteren voor een specifieke taak of project

Wanneer er vrijwilligers bij een project betrokken worden moeten er bij aanvang een aantal zaken duidelijk geformuleerd worden:

- Wie is het aanspreekpunt voor de vrijwilligers binnen het project en wie neemt de inhoudelijke begeleiding op zich?
- Wat houdt het vrijwilligerspakket in, wat is het takenpakket voor de vrijwilliger?
- Voor hoe lang zijn er vrijwilligers nodig en hoe vaak?
- Waar gaat het vrijwilligerswerk door? Is thuiswerk mogelijk?
- Is er bepaalde kennis of zijn er bepaalde vaardigheden nodig?
- Heb je een specifieke doelgroep vrijwilligers voor ogen?

Op basis van deze gegevens wordt een wervende vacature opgesteld die via onze verschillende kanalen (nieuwsbrief, website, facebook, lokale pers, ...) wordt verspreid.

Geïnteresseerde kandidaten worden uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek. Hierbij wordt de vacature, de werking van BIE en de praktische kant van het vrijwilligerswerk (afsprakennota en vrijwilligerswetgeving) toegelicht. Er wordt tevens ook gepeild naar de achtergrond, motivatie en interesses van de vrijwilliger. Indien beide partijen zich kunnen vinden in een mogelijke samenwerking, wordt een afspraak vastgelegd.

2.2. Spontane aanbieding van vrijwilligers

Wanneer vrijwilligers zich spontaan aanbieden bij BIE worden ze ook uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek. Hierbij wordt de werking van BIE en de praktische kant van het vrijwilligerswerk toegelicht. Er wordt ook gepeild naar de achtergrond, motivatie en interesses van de vrijwilliger. Bij BIE zijn er een aantal structurele taken waarbij de vrijwilligers kunnen ondersteunen. Concreet gaat het om bijvoorbeeld om het digitaliseren van materiaal, het ontsluiten op de erfgoedbank, het transcriberen van interviews, het ondersteunen bij administratieve taken,...

Na het gesprek wordt er intern gekeken of er ergens mogelijkheden zijn om de vrijwilliger aan het werk te zetten, hetzij bij de structurele ondersteuning, hetzij projectmatig. Indien er niet meteen geschikt werk voorhanden is, wordt er eventueel doorverwezen naar andere organisaties en worden de gegevens bijgehouden. Op die manier kan er in de toekomst nog beroep gedaan worden op kandidaten uit het verleden.

2.3. Vrijwilligers uit de sociale economie

Mensen die niet meteen in het reguliere arbeidscircuit terecht kunnen, maar het semi-industrieel werk in de werkateliers zijn ontgroeid, kunnen zichzelf bij BIE verder ontplooiën via begeleid werken en zo aan een zinvolle en nuttige vrijetijdsbesteding doen. Het inschakelen van deze vrijwilligers gebeurt altijd op vraag en onder strikte begeleiding van het sociale tewerkstellingsbureau en na een uitgebreid kennismakingsgesprek waarbij de verschillende mogelijkheden worden onderzocht.

3. Verwelkomen: onthaal en informatie

Op de eerste dag wordt de nieuwe vrijwilliger hartelijk verwelkomd en aan het volledige team voorgesteld. Hij/zij krijgt een rondleiding in het gebouw en alles wordt duidelijk getoond en uitgelegd. (toilet, koffiemachine, keuken, ...) De vrijwilligers worden gezien als leden van het BIE-team en beschikken dan ook over een vaste bureau te midden van het personeel met een eigen computer, scanner, koptelefoon, enzovoort. Elke vrijwilliger krijgt een persoonlijk vakje om zijn documenten en materiaal in te bewaren, als ook een plaatsje in de gemeenschappelijke kast om grotere spullen in op te bergen.

Het vrijwilligerscontract wordt in tweevoud opgemaakt en ondertekend. In dit contract worden de rechten, de plichten en de vrijheden van beide partijen geformuleerd, alsook de verzekering (lichamelijke ongevallen en burgerlijke aansprakelijkheid) geregeld. Per vrijwilliger wordt een extra addendum gemaakt met de concrete taken en afspraken inzake aankomst- en vertrekuren, overlegmomenten, enzovoort.

Er wordt nagegaan of er bepaalde attesten nodig zijn. Bij ziekte vraagt de vrijwilliger zelf na bij de adviserend geneesheer of er vrijwilligerswerk verricht mag worden. Bij werkeloosheidsuitkering of andere uitkering van de RVA doet de vrijwilliger zelf de eerste schriftelijke aangifte en bezorgt daarna het goedkeuringsattest.

4. Versterken: begeleiden, ondersteunen, motiveren en coachen

Er wordt sterk ingezet op de persoonlijke begeleiding van de vrijwilligers. Per project waarbij vrijwilligers betrokken zijn, is iemand van het personeel het eerste aanspreekpunt. Deze verantwoordelijke staat in voor de inhoudelijke begeleiding en de dagdagelijkse opvolging. Vrijwilligers die de structurele werking helpen ondersteunen kunnen terecht bij de vrijwilligerscoördinator.

Er wordt steeds vertrokken vanuit de functieomschrijving, maar door een voortdurende begeleiding en coaching proberen we de vrijwilliger te versterken in zijn/haar talenten en vaardigheden. In onderling overleg is het ook mogelijk om vorming of opleidingen te volgen die aansluiten bij het takenpakket.

Naast de persoonlijke begeleiding worden er ook groepsmomenten voorzien binnen een project, alsook met alle vrijwilligers (projectmatig, structureel en sociale economie) samen. Zo is er oa. de jaarlijkse vrijwilligersuitstap en het sinterklaasontbijt.

5. Verbeteren: evalueren en feedback geven

Voor de persoonlijke opvolging is het dagdagelijkse contact tussen de verantwoordelijke en de vrijwilliger essentieel. Gedurende het vrijwilligerswerk geven we tijdig feedback waar nodig. Daarnaast wordt er minimum één individueel gesprek per jaar per vrijwilliger georganiseerd.

In dit opvolgingsgesprek wordt gepeild naar diverse zaken zoals de tevredenheid over het takenpakket, de ondersteuning van de organisatie, de motivatie van de vrijwilliger, de mogelijkheden op vormingen te volgen enzovoort. Indien een vrijwilliger of verantwoordelijke dit wenst, kan zo'n gesprek frequenter plaatsvinden. Bij vrijwilligers uit de sociale economie gebeurt dit opvolgingsgesprek altijd samen met de begeleider van het sociale tewerkstellingsbureau. Na het gesprek wordt een verslag gemaakt dat aan de vrijwilliger wordt bezorgd en indien nodig, wordt besproken met de collega's.

6. Vertrekken: afscheid, waardering en exit

Vrijwillige stopzetting door de vrijwilliger

Wanneer een vrijwilliger zijn/haar engagement bij BIE wil stopzetten, wordt hij/zij uitgenodigd voor een afsluitend gesprek waarin we de samenwerking nabespreken. Hierbij wordt altijd gezorgd voor een bedanking.

Stopzetting vanuit BIE

Het kan nodig zijn, in het kader van een optimale werking, dat beide partijen afscheid moeten nemen. Het exitgesprek is een waardierend bedankingsgesprek. Nazorg en afscheid nemen met een positief gevoel zijn zeer belangrijk. Er wordt niet enkel gefocust op de negatieve punten maar vooral op de positieve zaken voor zowel de organisatie als de vrijwilliger.

Einde van een specifiek project

BIE doet voor bepaalde tijdelijke projecten een beroep op de hulp, input en expertise van vrijwilligers. Bij het eindigen van het project wordt de nodige feedback naar de vrijwilliger voorzien: evaluatie van het project, uitnodiging bij de lancering/opening/... Er wordt ook gepolst of de vrijwilliger interesse heeft om te ondersteunen bij de structurele werking of mee te werken aan een volgend project.